

เพลงเหลียว ในเมืองผิงกัว กวางสี ประเทศจีน¹

The “Liao Songs” In Ping Guo, Guang Xi, China¹

หนี่ ซื่อ^{2*} และคมกริช การินทร์³
Ni Xu^{2*} and Khomkrich Karin³

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง เพลงเหลียวของของชาวจ้วงในเมืองผิงกัว กวางสี ประเทศจีน

² นิสิตปริญญาเอก สาขาดนตรี วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44150

³ ผศ.ดร., วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม 44150

¹ This article is part of the thesis entitled “The Liao Songs of Zhuang People in Ping Guo, Guang Xi, China”

² Ph.D. Candidate College of Music, Mahasarakham University, Mahasarakham, 44150, Thailand

³ Asst. Prof. Dr., College of Music, Mahasarakham University, Mahasarakham, 44150, Thailand

* Corresponding author: khamsitkarin@gamil.com

(Received: July 7, 2020; Revised: November 4, 2020; Accepted: November 27, 2020)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “เพลงเหลียวของคนจ้วงในเมืองผิงกัว กวางสี ประเทศจีน” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของเพลงเหลียว โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางดนตรีวิทยา รวบรวมข้อมูลในเมืองผิงกัว จังหวัดกวางสี ประเทศจีน กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยนักวิชาการ นักแต่งเพลงนักร้องและผู้ชม ผลการวิจัยพบว่า เพลงเหลียวใช้กลุ่มเสียง 5 เสียง ประกอบด้วยเสียง ซอล (G) ลา (A) โด (C) เร (D) และมี (E) ที่เรียกว่า บันไดเสียงเพนทาโทนิคสเกล (Pentatonic Scale) การเคลื่อนที่ของทำนองเรียบง่ายใช้การเคลื่อนที่ในขั้นคู่ 25- และใช้คู่สองและสามเป็นส่วนใหญ่ และมีการลากเสียงยาว มีผู้ขับร้องสองคน ขับร้องเป็นสองแนว โดยผู้ชายร้องแนวบนและผู้หญิงร้องแนวล่าง เป็นการร้องโต้ตอบกัน ใช้ฉันทลักษณ์กลอนแบบชาวจ้วง คือ 1 บท มี 4 วรรค วรรคละ 5 คำใช้ภาษาจ้วงในการขับร้อง และการร้องเพลงเหลียวให้เน้นเสียงธรรมชาติที่เปล่งออกมาจากปากและลำคอ ไม่ค่อยใช้เสียงก้อง จึงไม่จำเป็นต้องฝึกแบบมีอาชีพ

คำสำคัญ: เพลงเหลียว เพลงพื้นบ้าน กวางสี ลักษณะเฉพาะ

Abstract

This research article is part of the thesis titled “The Liao Songs of Zhuang People in Ping Guo, Guang Xi, China” This qualitative study aimed to analyze the unique characteristics of Liao songs using the methodology of musicology. The data were collected at Ping Guo in Guang Xi, China. The sample group comprised scholars, composers, singers and audiences. The findings revealed the following: Liao songs are composed using 5 musical notes, namely Sol (G), La (A), Do (C), Re (D) and Me (E) in the Pentatonic Scale. The melodic movement is simple using 25- intervals – mainly 23- intervals – and sound prolongation. Two singers perform together; the male singer sings the high scale and the female singer sings the low scale in a duet. The lyrics are composed in Zhuang language according to the Zhuang poetic prosody, with 5 words per line and 4 lines per stanza. The singing focuses on the natural projection of sounds from the throat and mouth. Since chest voice is not usually used, there is no need for the singers to train professionally.

Keywords: Liao Songs, Traditional Folk Songs, Guangxi, Identity

บทนำ

เมือง ผิงกัว (Ping Guo) ตั้งอยู่ในภาคกลางและตะวันตกของมณฑลกวางสี ประเทศจีน ตั้งอยู่ตรงกลางแม่น้ำ You Jiang เมืองผิงกัวถูกผานระหว่าง เมือง ปิงชือ (Ping Zhi) และกัวเดอ (Gua De) เมืองผิงกัวมีการขนส่งที่สะดวกโครงสร้างพื้นฐานที่สมบูรณ์และทรัพยากรแร่ที่อุดมสมบูรณ์

ก่อนราชวงศ์หมิง (ค.ศ. 1440) เขตอำนาจของซีอาน รวมถึง ผิงกัว หูหมิง แม่ฉาน หัวฮั่ว หลองอัน เขตตงเทียนและเขตเทียนหยาง ผู้ปกครองคนแรกของซีอาน คือ นาย เจิ้ง ยิง (Ceng Ying) ซึ่งดินแดนในช่วง

สมัยของเขามีความปลอดภัย เนื่องจากเขามีความสามารถเชิงกลยุทธ์ในการเมืองการปกครอง และด้วยราชวงศ์หมิง ก็ยังคงรักษาสัมพันธ์ที่ได้อยู่เสมอ เมืองซีอานจึงมีความแข็งแกร่ง นายเจิ้ง ยิง มีความขยันและสนับสนุน ลัทธิขงจื้อ และเนื่องด้วยการปกครองของเขา เมืองฝิงกั๋วจึงกลายเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมท้องถิ่นในเวลานั้น สอดคล้องกับที่ตง หมีน เจียน [1] นักวิชาการในเมืองฝิงกั๋ว ได้กล่าวว่า กลุ่มกวีได้ปรากฏตัวในช่วงหลายร้อยปีที่ผ่านมา พวกเขาร้องเพลงสืบทอดกันและเรียนรู้จากกันและกันก่อให้เกิดบรรยากาศที่ดีที่สุดสำหรับการวิจัย และสร้างกวีนิพนธ์ ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อการส่งเสริมการพัฒนาบทกวีคลาสสิกในภูมิภาคจ้วง

กิจกรรมศิลปะพื้นบ้านที่สำคัญมากในเขตเมืองฝิงกั๋ว คือ เรื่องเพลงพื้นบ้าน โดยมากกว่า 90% ของคนจ้วงชอบร้องเพลงพื้นบ้าน ทั้งนี้ รัฐบาลได้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงจัดงานเพลงพื้นบ้านถึง 17 วัน โดยกำหนดสถานที่จัดงานในสวนสาธารณะในเมืองฝิงกั๋ว ดังนั้น เมืองฝิงกั๋วจึงกลายเป็นสถานที่ที่สำคัญที่สุดสำหรับชาวบ้านในการร้องเพลงพื้นบ้าน และเพลงที่นิยมร้องกัน คือ เพลงเหลียว (Liao Song)

เพลงเหลียว เป็นเพลงพื้นบ้านดั้งเดิมในเขตฝิงกั๋ว (Ping Guo) ซึ่งเป็นของชนชาติจ้วง โดยเพลงเหลียว นั้นมาจากชีวิตของคนจ้วง และมีจำนวนมากที่สุดของเพลงพื้นบ้านในกวางสี สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรม ความเชื่อ ชีวิต ความรัก ความเป็นอยู่ การทำงาน และแง่มุมอื่น ๆ ของชาวจ้วง เพลงเหลียวมีพัฒนาการตามสภาพแวดล้อม และมีความหมายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ลึกซึ้ง ทั้งเป็นสมบัติเพลงพื้นบ้านของกวางสี [2]

ในความรู้อีกของคนในท้องถิ่น เพลงเหลียวนั้นมีความแตกต่างจากเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ มีระเบียบวิธีในการร้องที่เข้มงวดมาก มีการแบ่งแยกและข้อพิจารณาที่ชัดเจน สามารถแยกเพลงเหลียวออกจากเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ได้ ซึ่งเพลงพื้นบ้านทุกเพลงที่พบในเขตฝิงกั๋ว (Ping Guo) ไม่ใช่เพลงเหลียวทุกเพลง เพลงที่สามารถบอกได้ว่าเป็นเพลงเหลียวได้นั้น ต้องมีรูปแบบเพลง 6 ข้อด้วยกัน คือ 1. เป็นการร้องเพลงคู่สำหรับผู้ชายและผู้หญิง 2. ต้องเป็นการร้องแบบสองเสียง 3. สิ้นสุดประโยคด้วยคำว่า เหลียว (“Liao”) 4. มีห้าคำ และสี่ประโยคในเนื้อเพลง 5. ใช้ภาษาชาวจ้วงในการร้อง และ 6. เป็นกลอนที่มีคำสัมผัสแบบจีน ที่เรียกว่า “waist-leg” หรือ “leg-leg” ถ้ามีคุณสมบัติแบบนี้ก็จะถือว่าเป็นเพลงเหลียว [3]

เพลงเหลียวมีรูปแบบเป็นของตัวเอง เพลงมีความไพเราะมาก มีจังหวะอิสระ และเนื้อร้องที่ลึกซึ้งกินใจ นอกจากนั้นยังใช้ทักษะการร้องเพลงที่ไม่เหมือนใคร รวมทั้ง มีขั้นตอนการร้องเพลงที่เป็นลักษณะเฉพาะถือว่าเป็นเพลงที่มีสีสัน ในปัจจุบัน ในเรื่องการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมแห่งชาติสมัยใหม่ และร่วมสมัย ทำให้เพลงเหลียว ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านดั้งเดิมที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ทำให้เพลงเหลียวได้ลดบทบาทความสำคัญลงในวิถีชีวิตของชาวจ้วง โดยเฉพาะ คนสมัยใหม่ คนหนุ่มสาวที่หันไปชอบเพลงป๊อปที่ทันสมัย [4]

จากเหตุผลและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวเพลงเหลียว ที่เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวจ้วง ในเมืองฝิงกั๋ว (Ping Gua) มณฑลกวางสี สาธารณรัฐประชาชนจีนการเลือกสถานที่แห่งนี้เพราะเป็นแหล่งสำคัญในการรวมตัวของเพลงพื้นบ้านเหลียวจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตามที่เสนอไว้ข้างต้น โดยศึกษาวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะของบทเพลงเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจศึกษาเปรียบเทียบเพลงพื้นบ้านในบริบทอื่น ๆ และเพื่อการอนุรักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์หาลักษณะเฉพาะของเพลงพื้นบ้านเหลียวในเมืองฝิงกั๋ว (Ping Gua) มณฑลกวางสี (Guang Xi) ประเทศจีน (China)

ขอบเขตการศึกษา

ในส่วนของผู้ที่ศึกษา ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะเพลงเหลียวในเขตเมืองผิงกัว (Ping Gua) มณฑลกวางซี (Guang Xi) ประเทศจีน เท่านั้น เพราะเป็นพื้นที่หลักในการจัดเทศกาลเพลงพื้นบ้านเหลียวของชาวจ้วงในประเทศจีน โดยมี นายหนอง มินเจียน (Mr. Nong Minjian) นักวิชาการของเพลงเหลียวทำหน้าที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยใช้ระยะเวลาการรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่มกราคม 2561 ถึงธันวาคม 2562

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ทราบลักษณะเฉพาะของเพลงพื้นบ้านเหลียว สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการศึกษาเชิงลึกและเปรียบเทียบเพลงพื้นบ้านของไทยได้

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ในการรวบรวมข้อมูล ก่อนผู้วิจัยศึกษาภาคสนาม ได้รวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความวิจัยและข้อมูลออนไลน์เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน หลังจากนั้นผู้วิจัยเลือกเมืองผิงกัว (Ping Guo) ในมณฑลกวางซี เป็นพื้นที่ศึกษาหลักสำหรับเพลงเหลียว เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีการจัดงานเพลงพื้นบ้านเหลียวเป็นประจำทุกปี ปีละ 17 วัน และมีสวนสาธารณะเป็นแหล่งรวมผู้คนในการขับร้องเพลงเหลียว และมีนักวิชาการคนสำคัญ คือนายหนง มินเจียน (Mr. Nong Minjian) เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

2. ผู้วิจัยได้รวบรวมเพลงเหลียว (Liao Song) ได้ประมาณ 100 เพลง และคัดเลือก ตามคำบอกของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้ตัวอย่างเพลงเป็นตัวแทน ของเพลงเหลียว (Liao) มาทั้งหมด 7 เพลง ได้แก่ ฮาเหลียว (Ha Liao) ดิเกอร์เหลียว (Di Ge Liao) ซีเกอร์ เหลียว (Si Ge Liao) นา ไฮ เหลียว (Na Hai Liao) โย ยี เหลียว (Yo Yi Liao) และลอง เหลียว (Long Liao) จึงจะนำมาวิเคราะห์ต่อไป

3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ในเรื่องลักษณะเฉพาะของเพลงเหลียว โดยวิเคราะห์ เรื่องโหมด (กลุ่มเสียง) การเคลื่อนไหวของทำนอง การขับร้องสองแนว ลักษณะเนื้อเพลง และทักษะการร้องเพลง และในการวิเคราะห์เพลงทั้ง 7 เพลง ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์ จากบทเพลงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และใช้ทฤษฎีดนตรีตะวันตกในการวิเคราะห์ ดังนี้

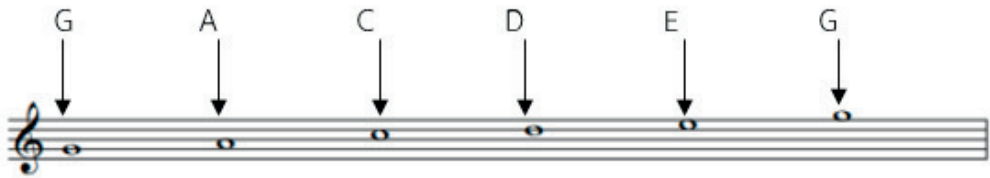
- 1) วิเคราะห์กลุ่มเสียง (Mode)
- 2) วิเคราะห์การเคลื่อนไหวของทำนอง
- 3) วิเคราะห์การร้องสองแนว
- 4) วิเคราะห์ฉันทลักษณ์
- 5) วิเคราะห์ทักษะการร้องเพลง
4. ผู้วิจัยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์เอกลักษณ์ของเพลงเหลียว ตามข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวอย่างจากการแนะนำบทเพลงตามทีผู้ผู้เชี่ยวชาญจีนแนะนำ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. กลุ่มเสียง (Mode)

เพลงเหลียว สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยกัน คือ เพลงยาว และเพลงสั้น โดยแบ่งตามเนื้อร้อง พบว่า มีเพลงยาว 5 เพลงและเพลงสั้น 10 เพลง เพลงยาวสามารถแบ่งเป็นเพลงสำหรับร้องในกลางวัน เรียกว่า “เพลงกลางวัน” และร้องในกลางคืน เรียกว่า “เพลงกลางคืน” โดยปกติจะมีเพลงหลายร้อยเพลงในแต่ละประเภท ท่วงทำนองสามารถใช้ท่วงทำนองต่าง ๆ ของเพลงเหลียว 7 ประเภท ที่ประกอบด้วย ฮาเหลียว (Ha Liao) ดิเกอ์เหลียว (Di Ge Liao) ซีเกอ์ เหลียว (Si Ge Liao) นาไฮ เหลียว (Na Hai Liao) โย ยี เหลียว (Yo Yi Liao) และลอง เหลียว (Long Liao) โดยเพลงเหลียวทั้ง 7 ประเภทพบว่า ใช้โหมตเสียงของจีน คือ “โหมตโซล” ประกอบด้วย 5 เสียง ที่ใช้ในการขับร้อง ซึ่งในทำนองเหล่านี้ สามารถปรับเปลี่ยนประโยคเนื้อร้องได้ตามสถานการณ์ คล้ายกับเพลงพื้นบ้านทั่วไปของไทย และตามทางทฤษฎีดนตรีตะวันตกนี้ เรียกการใช้กลุ่มเสียงแบบนี้ว่า เพนทาโทนิคสเกล (Pentatonic Scale) โดยเสียงที่พบ มี 5 เสียง ประกอบด้วย เสียงซอล (G) เสียงลา (A) เสียงโด (C) เสียงเร (D) และ เสียงมี (E) ไม่พบเสียงฟา (F) และเสียงที (B) ตามตัวอย่าง

ภาพที่ 1 แสดงกลุ่มเสียงที่ใช้ในเพลงเหลียว

ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 1 จะเห็นว่า เสียงที่ใช้ในการร้องเพลงเหลียว จะอยู่ในโหมตเสียงซอล (G) ประกอบไปด้วย เสียงซอล (G) ลา (A) โด (C) เร (D) มี (E) และ ซอลสูง (G) แสดงให้เห็นถึงลักษณะโหมตพื้นฐานที่ใช้ในบทเพลงเหลียว คือ โหมต 5 เสียง หรือที่จีนเรียกว่า “Chinese pentatonic national mode” หรือ “Sol Zhi Mode” (tonic sol-fa system) เป็นโหมตที่ใช้ในบทเพลงเหลียว คือ เริ่มที่เสียงซอล และจบด้วยเสียงซอล

2. การเคลื่อนที่ของทำนอง

การเคลื่อนที่ของทำนองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในการวิเคราะห์ โดยเฉพาะ เพลงพื้นบ้านนั้น จะมีการเคลื่อนที่ของทำนองเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งรูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองนี้อาจมีความสั้นยาวแตกต่างกันไป หรือบางเพลงมีการใช้รูปแบบการเคลื่อนที่ของทำนองที่ซ้ำ ๆ วนไปมา กล่าวคือ ใช้ทำนองเดิมแต่เปลี่ยนเนื้อร้องหรือที่เรียกว่า ร้อยเนื้อหนึ่งทำนอง และในเพลงเหลียวนั้นพบว่า มีความเรียบง่าย โดยจากกลุ่มตัวอย่างของเพลงที่เก็บมาจากงานสนามทั้ง 7 ประเภทนั้น จากการวิเคราะห์พบว่า มีการใช้การเคลื่อนที่หลักเป็นคู่สอง คือ การเคลื่อนที่ที่เพิ่มทีละเสียง ใช้เสียงติดกัน เช่น จาก โด (C) ไป เร (D) และจาก เร (D) ไป มี (E) เป็นต้น และรองลงมา คือ ใช้การเคลื่อนที่เป็นคู่สาม คือ การเพิ่มสองเสียง เช่น จาก โด (C) ไป มี (E) หรือ จาก มี (E) ไป ซอล (G) เป็นต้น ซึ่งการเคลื่อนที่แบบนี้ ทำให้การขับร้องนั้นไม่ยากสำหรับผู้ขับร้องเพราะไม่มีการกระโดดของเสียง ไม่มีความซับซ้อนของเรื่องทำนอง ทำให้มีความไพเราะ และลักษณะการเคลื่อนที่ที่พบอีกอย่าง คือ มีการลากเสียงยาวในตอนท้ายประโยคของการขับร้อง ซึ่งในการลากเสียงยาวนี้วิเคราะห์ได้ว่า นอกจากทำให้เกิดความไพเราะแล้วยังทำให้ผู้ขับร้องได้มีการประดับตกแต่งทำนองเพิ่มเติมได้แล้วแต่ความสามารถ

หรือเทคนิคของแต่ละคน เพื่อให้เกิดความไพเราะมากขึ้น คล้ายกับเพลงพื้นบ้านของไทย สามารถแสดง ตัวอย่าง
ได้ ดังนี้

Si ge Liao

ภาพที่ 2 แสดงการเคลื่อนที่ของทำนอง
ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 2 เพลง Si se Liao แสดงให้เห็นว่า ในการเคลื่อนที่ของบทเพลงเหลียนนั้น มีการเคลื่อนที่เป็นคู่สอง คู่สาม เป็นหลัก และมีคู่สี่ และคู่ห้า ไม่มีการกระโดดโดยใช้คู่เสียงที่กว้าง ซึ่งทำให้บทเพลงนั้นมีความไพเราะ และการเคลื่อนที่ของทำนองเป็นไปในทิศทางที่เรียบง่าย ในตอนท้ายของบทเพลงจะใช้นิยามลากเสียงยาวเพื่อลงจบ ดังตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า เพลงเหลียนนั้นมีการใช้ทำนองร้องซ้ำวนไปมา ตรงกับคำกล่าวที่ว่า ร้อยเนื้อหนึ่งทำนอง ที่ปรากฏในเพลงพื้นบ้านและเพลงลูกทุ่งของไทย

3. การร้องสองเสียง

การร้องแบบนี้ถือเป็นเอกลักษณ์ของเพลงเหลียนที่ทำให้แตกต่างจากเพลงพื้นบ้านอื่น โดยต้องมีผู้ร้องสองคนด้วยกัน ร้องเพลงเดียวกัน จากข้อมูลสนามในเมืองผิงกั๋ว กวางสี พบว่า การร้องแบบสองเสียงนี้มีการจับคู่ร้อง โดยจับคู่คนร้องเป็น หญิงกับหญิง หรือ ชายกับชาย จะไม่พบร้องคู่เป็นชายกับหญิง แต่ในการร้องโต้ตอบนั้น ก็ยังคงเป็นร้องโต้ตอบระหว่างผู้ชายกับผู้หญิง โดยจะเป็นในลักษณะผู้ชาย คู่หญิง ดังภาพ

ภาพที่ 3 แสดงการร้องเพลงเหลียนคู่ชายหญิงบนเวที
ที่มา : ผู้วิจัย

ภาพที่ 4 แสดงการร้องเพลงเหลียวในที่สาธารณะ เป็นคู่ชาย และคู่หญิง
ที่มา : ผู้วิจัย

จากภาพที่ 3 และ 4 แสดงให้เห็นว่า มีการจับคู่เป็นคู่ชายและคู่หญิงในการขับร้อง ทั้งบนเวทีการแสดงหรือในสวนสาธารณะ ที่เป็นเวทีสำหรับคนทั่วไปที่มาร้องเพลงเหลียว ในงานสนามพบว่า มีการจับคู่ร้องเป็นคู่ ๆ เพื่อร้องโต้ตอบกัน โดยในการจับคู่แบบนี้ก็เพื่อว่าเวลาในการร้องนั้นเพลงเหลียวต้องมีการร้องแบบสองแนว ดังนั้น ต้องใช้คนสองคนร้องในเพลงเดียวกัน เป็นเอกลักษณ์ของเพลงเหลียว

โดยในการขับร้องสองแนวของเพลงเหลียวนี้พบว่า มีสองรูปแบบด้วยกัน สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

- รูปแบบที่ 1

ภาพที่ 5 แสดงการร้องสองแนวแบบที่ 1
ที่มา : ผู้วิจัย

จากภาพที่ 5 แสดงให้เห็นว่า เพลงข้างบนในแนวบนและแนวล่างมีโน้ตเพลงเหมือนกัน ดังนั้น ผู้ร้องทั้งสอง (แนวบน และแนวล่าง) จะร้องไปพร้อมกัน ใช้ท่วงทำนองทั้งสองแนวเหมือนกัน โดยการร้องแบบนี้

วิเคราะห์ได้ว่า เป็นการร้องแบบ ยูนิซัน (Unison) เป็นการประสานเสียงกันและกันแบบธรรมชาติโดยโทนเสียงของผู้ร้องซึ่งมีความแตกต่างกันและเมื่อมาร้องในบันไดเสียงเดียวกัน ทำให้กลายเป็นการประสานเสียงไปในตัวเอง จากภาพแสดงให้เห็นว่า ทำนองส่วนบนและล่างของประโยคเพลงทั้งสี่ประโยคนั้นเหมือนกันทั้งหมด ซึ่งการร้องพร้อมกันนี้ทำให้ทำนองและจังหวะนั้นมีความชัดเจนยิ่งขึ้น และที่สำคัญทำให้เสียงดัง ซึ่งอาจเป็นเหตุผลหนึ่งในการขับร้องเพลงเหลียววี่ในสมัยก่อนไม่มีเทคโนโลยีเรื่องเครื่องขยายเสียง จึงได้มีการใช้คนร้องสองคนคู่กัน

- รูปแบบที่ 2

The image displays a musical score for two-part harmony. It consists of two systems of staves. The first system has a treble clef staff with a melody and lyrics 'Zhuang antient words: Dou dacui daengz bangx - dah', and a bass clef staff with a lower melody. The second system also has a treble clef staff with a melody and lyrics 'Dou dacui daengz bangx - dah, yack gvaq, mboui', and a bass clef staff with a lower melody. Arrows point from labels 'แนวบน' (Upper Part) and 'แนวล่าง' (Lower Part) to their respective staves.

ภาพที่ 6 การร้องสองแนวแบบที่สอง
ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ในแนวบนและแนวล่างนั้นมีเสียงและทำนองที่แตกต่างกัน โดยผู้ร้องคนแรก (แนวบน) จะร้องขึ้นมาก่อน และผู้ที่ร้องแนวที่สอง (แนวล่าง) จะร้องเข้าทำนองในวรรคที่ 3 และ 4 จะเห็นว่า ผู้ร้องในแนวบน จะร้องในระดับเสียงที่สูงกว่า มีการประดับตกแต่งทำนองร้อง ส่วนแนวล่างจะร้องในระดับเสียงที่ต่ำกว่า และร้องเน้นทำนองหลักและจังหวะหลัก ทำให้บทเพลงมีการประสานเสียงและมีความไพเราะอีกแบบหนึ่งแตกต่างจากรูปแบบที่ 1

ในการร้องทั้งสองแบบไม่ได้แยกกันโดยสิ้นเชิง จากการสังเกตและการสัมภาษณ์พบว่า ในเพลงหนึ่งเพลง ผู้ขับร้องสามารถเลือกใช้รูปแบบการร้องสองเสียงได้ทั้งสองรูปแบบ โดยใช้ร้องสลับกันในเพลงเดียวกัน หรือเลือกใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ทั้งนี้ แล้วแต่สถานการณ์หรือความเหมาะสม ซึ่งผู้ร้องอาจมีการบอกกล่าวกันไว้ก่อน

จากการวิเคราะห์พบว่า การร้องสองเสียงนี้เป็นเอกลักษณ์ของเพลงพื้นบ้านเหลียววี่ เพราะมีรูปแบบที่ชัดเจนในการร้องที่พบสองแบบด้วยกันตามที่อธิบายไว้ข้างต้น

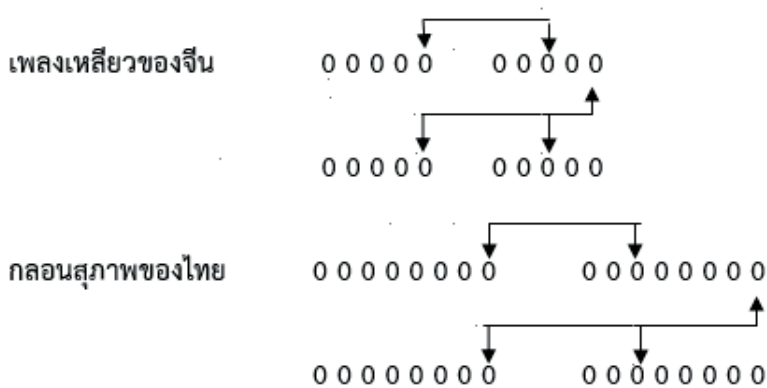
4. ฉันทลักษณ์

ภาษาที่ใช้ในการขับร้องเพลงเหลียววี่นั้นพบว่า ใช้ภาษาของชาวจ้วง ซึ่งเป็นภาษาดั้งเดิม ผู้คนในปัจจุบันอาจจะไม่เข้าใจความหมายเท่าที่ควร โดยนอกจากเนื้อร้องที่เป็นเอกลักษณ์แล้ว ยังมีรูปแบบคำประพันธ์ หรือฉันทลักษณ์เฉพาะด้วย ดังนี้

ภาพที่ 7 แสดงรูปแบบของเพลงเหลียว
ที่มา: ผู้วิจัย

จากภาพที่ 7 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบของบทเพลงเหลียว ที่ใช้รูปแบบกลอนของชาวจ้วง มี 4 วรรค วรรคละ 5 คำ พบว่า มีการเล่นสัมผัส โดยในคำท้ายของวรรคแรกจะสัมผัสกับคำที่สามของวรรคถัดไป ตามตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า ในคำสุดท้ายของวรรคที่หนึ่ง คือคำว่า ลิงค์ (lingq) จะสัมผัสคำที่สามของวรรคถัดไป คือ คำว่า ดิงค์ (dingq) และคำสุดท้ายของวรรคที่สองส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายของวรรคที่สาม และคำที่สามส่งสัมผัสไปยังคำที่สามของวรรคที่สี่ จากรูปแบบของฉันทลักษณ์วิเคราะห์ที่ได้ว่า มีความคล้ายคลึงกับกลอนสุภาพของไทย แต่มีลักษณะของจำนวนคำน้อยกว่าของไทย ซึ่งสามารถแสดงได้ ดังนี้

ภาพที่ 8 เปรียบเทียบฉันทลักษณ์

จากภาพที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ลักษณะการสัมผัสมีความคล้ายคลึงกัน คือ คำสุดท้ายในวรรคที่หนึ่ง สัมผัสกับคำที่ 3 ในวรรคที่สอง และคำสุดท้ายในวรรคที่สอง ส่งสัมผัสไปยังคำสุดท้ายวรรคที่สามและคำที่ 3 ของวรรคที่สี่

ความหมายของเนื้อร้องข้างต้น หมายถึง ต้นไม้เติบโตสูงขึ้นเรื่อย ๆ รากไม้ก็เติบโตไปด้วยกัน ต้นไม้เติบโตบนสนาม รากไม้ก็เช่นกัน แสดงให้เห็นการเปรียบเทียบที่มีความหมายแฝงไว้อย่างลึกซึ้ง แสดงถึง

ภูมิปัญญาของผู้ประพันธ์ นอกจากนี้ สามารถวิเคราะห์เรื่องการใช้ภาษาได้ว่า เป็นภาษาชาวจ้วงที่มีความเฉพาะ จะเข้าใจเฉพาะชาวจ้วงที่ยังพูดภาษานี้เท่านั้น ซึ่งชาวจ้วงรุ่นใหม่บางคนก็อาจไม่สามารถเข้าใจความหมายของคำที่ใช้ในบทเพลงเหลียวนี้

มีข้อสังเกตว่า รูปแบบฉันทลักษณ์ของชาวจ้วง และไทยของเรานั้นมีความคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันเพียงจำนวนคำที่ใช้ในแต่ละวรรคของคำประพันธ์

5. ทักษะการร้อง

ภาพที่ 8 นง หมิง เจียน (Nong Ming jian)

ที่มา: ผู้วิจัย

ภาพที่ 9 จากซ้ายไปขวา หวง กู่กวน (Huang Guoguan) และ ลู่ หงจาง (Lu Hongzhang)

ที่มา: ผู้วิจัย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์ นง หมิง เจียน (Nong Min Jian) นักวิชาการเพลงพื้นบ้าน หวง กู่กวน (Huang Guoguan) นักประพันธ์เพลงเหลียว และ ลู่ หงจาง (Lu Hongzhang) ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรมเมืองผิงกั๋ว รวมถึงการเก็บข้อมูลเอกสารพบว่า เพลงเหลียวเป็นบทเพลงที่ใช้ร้องโต้ตอบระหว่างชายหญิง และใช้ร้อง

ในงานต่าง ๆ ของชาวจ้วง ซึ่งผู้ขับร้องนั้นสามารถเป็นใครก็ได้ เพราะเป็นเพลงพื้นบ้าน โดยทักษะการร้องเพลงที่จำเป็นสำหรับการร้องเพลงเหลียว ต้องให้ความสำคัญกับเสียงที่เปล่งออกจากปากด้านหน้า ต้องใช้พลังเสียงจากการร้องออกจากปาก ทำให้มีเสียงก้องจากปากและลำคอ โดยในการฝึกเบื้องต้นต้องฝึกทักษะการหายใจ ทั้งต้องใช้ลมยาว ๆ เพื่อให้สามารถขับร้องได้อย่างต่อเนื่องในประโยคเพลงในแต่ละวรรค ในการขับร้องชายและหญิงต้องใช้เสียงธรรมชาติ คือ เสียงจริงของผู้ขับร้อง ไม่ว่าจะเป็นการร้องในระดับเสียงสูงหรือระดับเสียงต่ำ ดังนั้น จึงทำให้บุคคลทั่วไปสามารถร้องเพลงพื้นบ้านเหลียวได้ทุกคน เพราะสามารถใช้เสียงธรรมชาติ ซึ่งในการร้องนั้นผู้ร้องจะหาคู่ที่มีเสียงใกล้เคียงกัน หรือสามารถร้องเข้ากันได้ดี เพราะการร้องเพลงเหลียวนั้นต้องร้องเป็นคู่ ถึงจะเรียกว่า เหลียวซวง

สรุปผล

ผลการวิจัยพบว่า เพลงเหลียวใช้กลุ่มเสียง ที่ใช้ในการขับร้อง 5 เสียงด้วยกัน ประกอบด้วยเสียง ซอล (G) ลา (A) โด (C) เร (D) มี (E) และ ซอลสูง (G) แสดงให้เห็นถึงลักษณะโหมดพื้นฐานที่ใช้ในบทเพลงเหลียว คือ โหมด 5 เสียง ตามที่ทางทฤษฎีดนตรีตะวันตกเรียกว่า บันโดเสียงเพนาโทนิค (Pentatonic Scale) หรือที่จีนเรียกว่า “Chinese pentatonic national mode” หรือ “Sol Zhi Mode” (tonic sol-fa system). เป็นโหมดที่ใช้ในบทเพลงเหลียว คือ เริ่มที่เสียงซอล และจบด้วยเสียงซอล การเคลื่อนที่ของทำนองเรียบง่ายไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป สำหรับรูปแบบการขับร้อง ถือเป็นเอกลักษณ์ของเพลงเหลียวที่ทำให้แตกต่างจากเพลงพื้นบ้านอื่น โดยมีผู้ร้องสองคนด้วยกัน ร้องเพลงเดียวกัน มีสองรูปแบบ คือ ร้องพร้อมกันทั้งเพลง และร้องเน้นตอนท้ายประโยค ใช้ฉันทลักษณ์กลอนแบบชาวจ้วงคือมี 4 วรรค วรรคละ 5 คำ มีการเล่นสัมผัส โดยในคำท้ายของวรรคแรกสัมผัสกับคำที่สามของวรรคถัดไป เนื้อร้องใช้ภาษาจ้วงเป็นหลัก ในด้านทักษะการร้องเพลงที่จำเป็นสำหรับการร้องเพลงเหลียว ต้องใช้พลังเสียงจากการร้องออกจากปาก ทำให้มีเสียงก้องจากปากและลำคอ โดยในการฝึกเบื้องต้นต้องฝึกทักษะการหายใจ การใช้ลมยาว ๆ เพื่อให้สามารถขับร้องได้อย่างต่อเนื่องในประโยคเพลงในแต่ละวรรค และในการขับร้องชายและหญิงต้องใช้เสียงธรรมชาติ คือ เสียงจริงของผู้ขับร้อง ไม่ว่าจะเป็นการร้องในระดับเสียงสูงหรือระดับเสียงต่ำ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายเป็นประเด็น ดังนี้

ในเรื่องของกลุ่มเสียงที่ใช้มี 5 เสียง มีลักษณะเหมือนเพลงพื้นบ้านของไทย โดยเป็นกลุ่มเสียงที่มีลักษณะสบายในการขับร้อง ผู้ร้องสามารถใช้เสียงธรรมชาติของตนเองได้ ซึ่งทั้งเพลงเหลียวและเพลงปฏิพากย์ของไทยนั้น จะเป็นการร้องโต้ตอบกันระหว่างชายหญิง ดังนั้น ในการร้องนั้นก็จะมีโทนเสียงของชายหญิงที่ต้องอยู่ในระดับเสียงเดียวกัน เป็นตัวบังคับเสียงในการขับร้อง สอดคล้องกับสุภัญญา สุจฉายา [5] ที่ได้ศึกษาเพลงพื้นบ้านของไทยพบว่า เพลงเกี่ยวพาราสิหรือเพลงปฏิพากย์ของไทยเป็นการร้องโต้ตอบระหว่างชายหญิง

ในการเคลื่อนที่ของบทเพลงนั้นพบว่า มีการใช้คู่เสียงที่แคบ คือ คู่สองและสาม ไม่มีคู่กระโดด เนื้อหาในการร้องจำง่าย ไม่ซับซ้อนและไม่ยาวจนเกินไป และภาษาที่ใช้ในการขับร้องของเพลงเหลียวใช้ภาษาพื้นถิ่นคือ ภาษาจ้วง รวมถึงสอดคล้องกับคมกริช การินทร [6] ที่พบว่า หมอลำอัครจริยเพลงพื้นบ้านของอีสานมีการใช้เป็นคู่ 2-4 ในการเคลื่อนที่ของทำนอง และใช้ภาษาอีสาน ซึ่งเป็นภาษาถิ่นในการร้อง

ในการใช้ภาษาถิ่นในการขับร้องนี้ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เพลงพื้นบ้านเหลียนนั้นได้ลบลบหายในชีวิตของคนชาวจ้วงในปัจจุบัน เนื่องจากความยากของภาษาที่เป็นภาษาโบราณ คนในยุคปัจจุบันนั้นไม่สามารถเข้าใจความหมายคำที่ร้องออกมา ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย จึงทำให้กลุ่มคนที่ยังสนใจเพลงเหลียนอยู่นั้นเป็นผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับ เพลงปฏิพากย์หรือเพลงพื้นบ้านต่าง ๆ ของไทย ที่ไม่ได้รับความสนใจจากวัยรุ่นในปัจจุบัน เนื่องจากการไม่เข้าใจความหมายของภาษาเช่นกัน

จากผลการศึกษานี้ยังพบว่า เพลงพื้นบ้านเหลียนนี้มีการใช้ทักษะการขับร้องที่ไม่ยากจนเกินไปทำให้ในอดีตมีการขับร้องอย่างแพร่หลาย เพราะไม่ต้องใช้ทักษะแบบมืออาชีพ สามารถใช้เสียงของตนเองตามธรรมชาติในการขับร้อง ซึ่งก็ตรงกับลักษณะเพลงพื้นบ้านของไทย ที่ใช้เสียงธรรมชาติ นอกจากนี้ ในการร้องยังพบว่า ไม่มีการใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบ จึงทำให้ผู้ร้องไม่ต้องกังวลเรื่องการปรับเสียงให้เข้ากับเครื่องดนตรี จึงทำให้มีการร้องแพร่หลาย

มีข้อสังเกตว่า เพลงพื้นบ้านเหลียนนั้นมีมานานกว่าร้อยปี และรูปแบบในปัจจุบันยังคงรักษาเอกลักษณ์และรูปแบบการขับร้องไว้เหมือนเดิม สอดคล้องกับง หมิง เจียน (Nong Ming jian) นักวิชาการเพลงพื้นบ้าน ที่ได้กล่าวไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเหลียนนี้ยังคงอนุรักษ์รูปแบบการร้องไว้จากอดีตถึงปัจจุบันไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจากจุดนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับเพลงพื้นบ้านของไทย เช่น หมอลำ ทำให้เห็นความแตกต่างชัดเจนในเรื่องของการปรับเปลี่ยนรูปแบบ เพราะหมอลำในภาคอีสานของไทย มีการพัฒนารูปแบบการแสดงอย่างต่อเนื่อง จากการที่ร้องโต้ตอบ เกี่ยวพาราสีกันระหว่างชายหญิงในอดีต ต่อมาได้พัฒนาเป็นการแสดงเป็นเรื่องเป็นราว มีการนำดนตรีตะวันตกเข้าไปช่วยเสริมสุนทรีย์ะในการแสดง ทำให้ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นใหม่ได้มากขึ้น เพราะทำนองเพลงมีความทันสมัย และเสียงเพลงมีความเร้าใจสนุกสนานขึ้น ซึ่งทำให้หมอลำ หรือเพลงพื้นบ้านของไทยยังคงมีบทบาทอยู่ในสังคมได้ แต่เพลงเหลียน ซึ่งแต่ก่อนใช้ในโอกาสต่าง ๆ ทั้งงานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานรื่นเริง งานเทศกาลต่าง ๆ นั้น ในปัจจุบันนี้พบเห็นได้น้อยลง เพราะไม่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ ไม่มีการนำดนตรีมาบรรเลงประกอบ ประกอบกับ ภาษาจ้วงนั้นในปัจจุบันไม่มีการใช้อย่างเป็นทางการ จะมีก็แต่ผู้สูงอายุที่ยังใช้และเข้าใจภาษา ส่วนคนรุ่นใหม่ที่มีส่วนน้อยที่สามารถพูดและฟังภาษาจ้วงได้ จึงทำให้เพลงเหลียนนั้นได้รับความนิยมน้อยลง

แม้ในปัจจุบัน รัฐบาลจีนจะมีการจัดงานเทศกาลเพลงพื้นบ้าน ที่เมืองผิงกั๋ว มณฑลกุวางซี เพื่อเป็นการกระตุ้นการอนุรักษ์ แต่ก็ทำได้เพียงบทบาทของการรักษา และไม่อาจที่จะส่งเสริมเผยแพร่ให้กับคนรุ่นใหม่ได้ ต่างกับของไทยที่มีการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาช่วยในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเพลงพื้นบ้าน ซึ่งในกรณีนี้เป็นที่น่ายกย่องเปรียบเทียบกับโอกาสต่อไปในเรื่องของแนวทางในการส่งเสริมอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านเหลียนของ กับเพลงพื้นบ้านของไทยในอนาคต

References

- [1] Nong, M. (2004). *Ping Guo "Liao Songs" has a long history*. You Jiang Daily.
- [2] Qin, N. (2015). *"Liao Songs": The classic of Zhuang Nationality's Ballad Culture*. Guangxi Ethnic Studies.
- [3] Guo, J. (2012). *Investigation and research on the musical form of Liao songs in Pingguo County, Guangxi*. China Conservatory of Music.

- [4] Jin, M. (2018). Research on traditional tunes and musical characteristics of Zhuang Nationality Liao Songs, *Gehai*.
- [5] Sootchaya, S. (2000). *Folksong study*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai)
- [6] Karin, K. (2019). *Morlam Atsajun*. [The Miracle of MorLam]. Department of Cultural Promotion. Thailand. (In Thai)